

Reflectie-instrumenten

Kenniskaarten met wetenschappelijke info

Reflecteren over het talenbeleid

Reflecteren vanuit de MeMoQ Zelfevaluatie

Reflecteren vanuit cases en vignetten

Reflecteren vanuit videofragmenten

vbjk

Vernieuwing in de
Basisvoorzieningen
voor Jonge Kinderen

Deze *Reflectiewaaijer* kwam tot stand binnen het Pro_M-project, een project over meertaligheid in de basisvoorzieningen voor jonge kinderen. Meer info over dit project is terug te vinden via de VBJK-website:

www.reflectiewaaijer.vbjk.be

Deze publicatie werd gerealiseerd met steun van FWO.

©2022 VBJK

Uit deze publicatie mag geciteerd worden, met vermelding van de correcte bibliografische gegevens:
Hulpia, H. & Peleman, B. (2022). *Reflectiewaaijer Omgaan met meertaligheid in de kinderopvang (0-3 jaar). Tool voor ondersteuners*. VBJK. Gent.

Handleiding Kenniskaarten

Doelstellingen

- Kennis over meertaligheid uitbreiden.
- Reflecteren over omgaan met meertaligheid.
- Reflecteren over de invloed van wetenschappelijke kennis op het talenbeleid van de opvang.
- Discussiëren over eigen en gemeenschappelijke overtuigingen rond meertaligheid.

Middel

Begeleide reflectie op basis van stellingen over meertaligheid vanuit wetenschappelijke kennis.

Werkwijze

Op de voorkant van de kenniskaarten staat een stelling. Op de achterkant een beknopte theoretische uitleg, onderbouwd door recente wetenschappelijke kennis. De stellingen kunnen daarom beschouwd worden als 'een feit' of 'een mythe'. Maar het voornaamste blijft het voeren van een reflectiegesprek met de deelnemers aan het ondersteuningstraject en samen nadenken over wat deze kennis kan betekenen voor de opvang.

Je hoeft niet alle stellingen te bespreken. Je kan ervoor kiezen om een beperkt aantal kenniskaarten heel diepgaand te bespreken.

Soms is er overlap tussen de stellingen. Als ondersteuner kan je de kaartjes kiezen die het meest 'passend' zijn. Of je kan de keuze aan de kinderbegeleiders laten. Als ondersteuner kan je ook zelf reflectievragen toevoegen of de kinderbegeleiders stimuleren om zelf vragen te stellen. Tijdens het reflectiegesprek kan je ook refereren aan eigen ervaringen of discussies bij een vorige stelling.

Mogelijke methodieken

Je kan de kenniskaarten op verschillende manieren bespreken. Enkele voorbeelden:

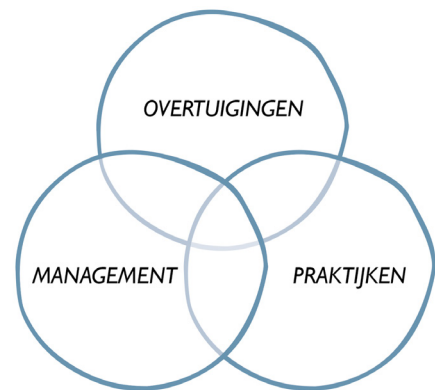
- Kies een aantal geschikte kenniskaarten. Je kan je keuze laten afhangen van de beschikbare tijd, de interesses of de reeds aanwezige kennis van de kinderbegeleiders.
- Of leg de kenniskaarten allemaal op tafel en laat de kinderbegeleiders een stelling kiezen die hen triggert.
- Laat per stelling de kinderbegeleiders een plek innemen in de ruimte: links in de ruimte iedereen die niet akkoord is en dus denkt dat het een mythe is, rechts iedereen die akkoord is en dus denkt dat het een feit is. Je kan opteren voor een dichotome keuze (enkel niet akkoord, akkoord) of een continuüm (van helemaal niet akkoord, over niet akkoord, naar

akkoord, tot helemaal akkoord).

- Verdeel de kinderbegeleiders in groepen en geef per groep 2 soorten gekleurde kaartjes die ze per stelling in de lucht steken na een 'zoemsessie' van een 2-tal minuten: rood = niet akkoord – mythe, groen = akkoord – feit.
- Gebruik de kenniskaarten in een spelvorm (bijvoorbeeld type ganzenbord, zoals het ALL INclusive-spel¹). Dit kan met enkel de kenniskaarten, of in combinatie met opdrachtkaartjes.

Bovenstaande methodieken zorgen ervoor dat je als ondersteuner de kinderbegeleiders kan verbinden en overtuigingen uitgewisseld kunnen worden (bijvoorbeeld *ik zie drie mensen die denken dat het een feit is, twee die denken dat het een mythe is, wissel onderling uit*). Laat de kinderbegeleiders zeker ook vertellen over eigen ervaringen, zowel persoonlijk als professioneel.

Als ondersteuner faciliteer je het gesprek en stimuleer je de discussie tussen de kinderbegeleiders. Je kan hierbij de drie componenten van een talenbeleid voor ogen houden en een bewuste keuze maken om bijvoorbeeld vanuit de component 'overtuigingen' te vertrekken. Probeer dan in de reflectie ook te linken met de andere componenten.

Mogelijke reflectievragen

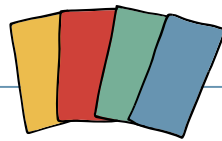
Hier volgen mogelijke reflectievragen om de discussies te stimuleren.

- Is deze stelling een feit of een mythe? Waarom denk je dat?
- Wat roept dit bij je op? Komt dit overeen met je eigen overtuiging?
- Kan je dit linken aan een situatie uit je eigen leven?
- Denk je aan bepaalde situaties waarbij deze kennis relevant zou zijn geweest? Wanneer zou je deze kennis kunnen gebruiken? Hoe zou je deze kennis gebruiken?
- Kan je deze stelling linken met de opvangvoorziening:
  - Naar de kinderen toe: herken je dit bij sommige kinderen?
  - Naar de ouders toe: herken je dit bij sommige ouders? Hebben ouders je hier al over aangesproken? Wat antwoordde je?
  - Naar de collega's / het team toe: wat is de mening van de verschillende collega's? Wat leeft bij de collega's?
- In hoeverre hou je hier al rekening mee in je opvangvoorziening?
- Hoe kan je hiermee omgaan in de opvangvoorziening?
- ...

¹ Zie <https://ap.lc/blZJB> en <https://ap.lc/Dul31>

Als ondersteuner kan je het wetenschappelijke inzicht toevoegen aan het reflectiegesprek. Dit staat beknopt weergegeven op de achterkant van de kenniskaarten.

Meer info

- de basisteksten: uitgangspunten en professioneel handelen;
- de extra info: het artikel 'Meertaligheid is een troef en geen hindernis' en het artikel 'Opvoeden tot meertalige kinderen: 7 gezinnen, 7 voorbeelden';
- de videofragmenten met wetenschappelijke kennis.

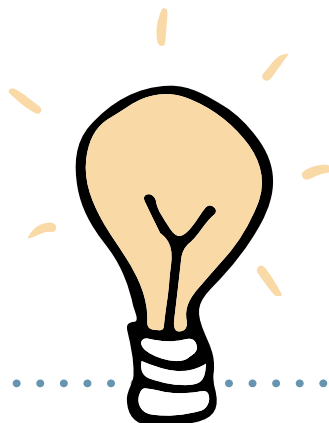
Na het reflectiegesprek kan je de kinderbegeleiders bepaalde zaken laten noteren:

- Wat is nieuw voor je?
- Wat wil je onthouden?
- Wat neem je mee voor je opvangvoorziening?
- ...

Focus	Stelling	Feit of mythe?
Definiëring van meertaligheid	Meertaligheid komt enkel in grote steden voor.	Mythe
	Je bent pas meertalig als je meer dan één taal vloeiend spreekt.	Mythe
	Meertalig opgroeien heeft voordelen.	Feit
Meertalig opvoeden	Wanneer kinderen van bij hun geboorte meerdere talen horen, zullen ze later vlot meerdere talen spreken.	Mythe
	Het is niet omdat een kind in een meertalige omgeving wordt opgevoed, dat het later sowieso al deze talen even vlot zal spreken.	Feit
	Meertalige ouders in Vlaanderen voeden hun kind het best op in de taal die ze het best beheersen, ook al is dat niet het Nederlands.	Feit
	In een meertalig gezin spreekt de ene ouder best steeds de ene taal met het kind en de andere ouder de andere taal.	Mythe
	Meertalige kinderen die in één zin woorden uit verschillende talen door elkaar gebruiken, zijn niet verward.	Feit
	Meertalige kinderen hebben een tragere taalontwikkeling dan eentalige kinderen.	Mythe
	Voor een baby is het moeilijker om twee talen tegelijk te verwerven dan één taal.	Mythe
Meertalig opvoeden in de opvang	Om jonge kinderen met een andere thuistaal Nederlands aan te leren, spreek je in de opvang best alleen Nederlands met hen.	Mythe
	Een kinderbegeleider die één van de aanwezige thuishalen van de gezinnen deelt, mag deze gebruiken in de opvang.	Feit
	Als een peuter een nieuwe taal leert in de opvang, bouwt hij verder op de kennis die hij heeft in andere talen.	Feit

FEIT OF MYTHE?

Meertaligheid
komt enkel in grote
steden voor.

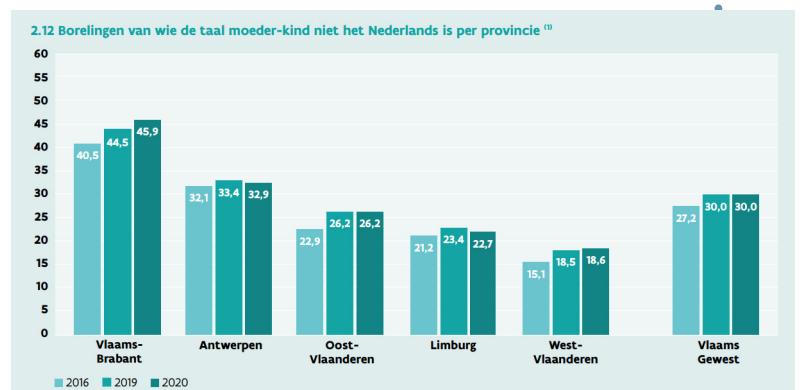
MYTHE

Wereldwijd bestaan er meer dan 7000 talen. In België worden meer dan 100 talen gesproken en meer dan 65% van de mensen kent meer dan één taal. In onze samenleving is **meertaligheid dus een realiteit**, die bovendien alleen maar toeneemt, o.a. via migratie.

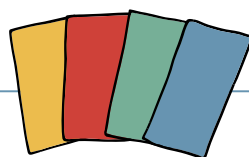
Dat betekent dat steeds meer kinderen opgroeien in een meertalige context. Zo blijkt uit cijfers van Agentschap Opgroeien dat bij 30% van de kinderen geboren in 2020 in het Vlaams Gewest de meest gesproken taal tussen moeder en kind niet het Nederlands is. De staafdiagram hieronder toont dat dit voorkomt in alle provincies in Vlaanderen. Bovendien is België geen uitzondering: gelijkaardige cijfers worden gevonden in verschillende Europese landen. Meertaligheid is dus overall een realiteit.

MAAR...

In alle Vlaamse provincies wordt een stijging genoteerd van het aantal kinderen dat een andere thuistaal heeft dan het

Nederlands. Maar dit is in grote steden nog hoger. Statistiek Vlaanderen toont dat bijvoorbeeld in Brussel 76% van de kleuters niet het Nederlands als eerste taal hebben.

Meer info

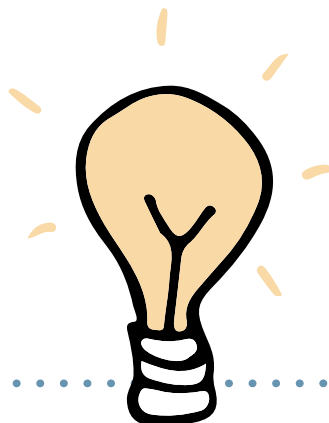
Bron: Het Kind in Vlaanderen, 2020, hfdst 2.

Wil je specifieke info over Brussel? <http://www.briobrussel.be>

FEIT OF MYTHE?

Je bent pas meertalig
als je meer dan één taal
vloeiend spreekt.

MYTHER

Heel vaak wordt gedacht dat tweetalig zijn, betekent dat je beide talen even vloeiend spreekt.

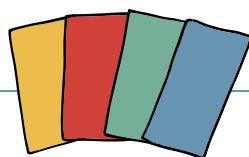
Maar uit onderzoek blijkt dat taalvaardigheid slechts één dimensie is van meertaligheid. Het komt zelfs maar zelden voor dat iemand twee talen even goed beheerst, laat staan meerdere talen. De meeste meertaligen gebruiken hun talen immers voor verschillende doeleinden, in verschillende situaties en met verschillende communicatiepartners.

Talenkennis is heel vaak **functioneel** en **afhankelijk van de context** waarin je een taal verwerft en nodig hebt. De taalvaardigheid kan dus evolueren doorheen de jaren.

Dit heeft als gevolg dat meertaligen bijna nooit gelijkaardige competenties (nodig) hebben in hun verschillende talen.

Daarom worden meertalige kinderen in de vroege kinderjaren omschreven als:

'0-3-jarige kinderen die meertalig (zullen) opgroeien doordat ze meer dan één taal op frequente basis zullen horen en/of gebruiken en meerdere talen nodig hebben om optimaal te functioneren in hun verschillende sociale contexten.'

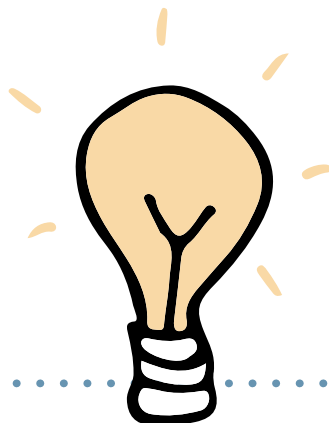

Meer info

Basistekst 'Uitgangspunten'
Filmpje *Meertalig opvoeden*

FEIT OF MYTHE?

Meertalig opgroeien
heeft voordelen.

FEIT

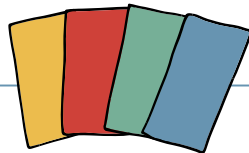
Er is wetenschappelijke consensus dat meertalig opgroeien geen nadelen heeft voor kinderen. Integendeel, onderzoek toont dat opgroeien met meerdere talen een **positieve invloed** heeft op de cognitieve en sociale ontwikkeling van kinderen. In het latere leven kunnen deze voordelen leiden tot brede ontplooiingsmogelijkheden in de schoolloopbaan, op de arbeidsmarkt en in het sociale en individuele leven van de volwassene.

Dat is niet alleen belangrijk voor de intellectuele, sociale en emotionele groei; het leren en beleven van een eigen taal of talen in de ontplooiing van de eigen identiteit is ook een **basisrecht van elk kind**, zoals opgenomen in het *Kinderrechtenverdrag*.

Meertaligheid is niet alleen een realiteit, het kan dus ook een troef zijn.

Dit geldt ook voor kinderen die:

- in een drie- of viertalige omgeving opgroeien en die verschillende talen nodig hebben in het dagelijkse leven;
- in een andere taal opgroeien dan de maatschappelijk 'hoger' gewaardeerde talen zoals Frans, Engels, Spaans. Het gaat over alle talen;
- een taalstoornis hebben. Als meertalige kinderen een taalontwikkelingsstoornis hebben, hebben ze moeilijkheden met de verschillende talen. Hun meertaligheid zelf is hier echter niet de oorzaak van en maakt de moeilijkheden ook niet erger.

Meer info

Basistekst 'Uitgangspunten'

Extra info 'Meertalig opgroeien: voordelen en voorwaarden';

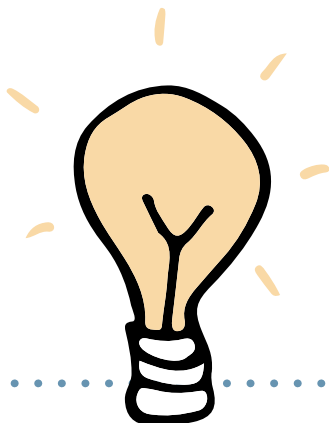
'Meertalig Opvoeden: 7 gezinnen, 7 voorbeelden';

'KIDDO-artikel met Piet Van Avermaet'

Filmpje *Hebben tweetalige kinderen een taalachterstand?*

FEIT OF MYTHE?

Wanneer kinderen
van bij hun geboorte
meerdere talen
horen, zullen ze later
vlot meerdere talen
spreken.

MYTHER

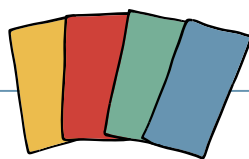
Meertalig opgroeien gaat niet vanzelf.

Het is goed mogelijk dat kinderen die meertalig opgevoed worden, later één van die talen zelden zullen gebruiken.

Als ouders willen dat hun kind later meerdere talen goed kunnen gebruiken, dan is het belangrijk dat kinderen die talen van jongs af aan vaak horen én gestimuleerd worden om die te gebruiken. Het creëren van **kwaliteitsvolle interacties** is dus belangrijk. Dat kan thuis, in de opvang, op school, in interactie met gezinsleden, professionals en andere kinderen.

Het gaat over meer dan enkel 'horen'. Naast voldoende input moeten kinderen ook veel spreekkansen krijgen. Volwassenen initiëren dit door samen te praten met de kinderen, vragen te stellen, te luisteren en kinderen te stimuleren om met elkaar te spelen en te praten. Als volwassene reageer je **sensitief-responsief** op de verbale en non-verbale taaluitingen van de kinderen.

Maar zelfs als aan deze voorwaarden is voldaan, kan het zijn dat een kind later als volwassene niet elke taal even vlot zal spreken. Dit kan te maken hebben met het feit dat de oefenkansen in een taal gaandeweg verminderen (bv. door een verhuis). Hoor of spreek je een taal niet meer, dan verloor je ze veelal.

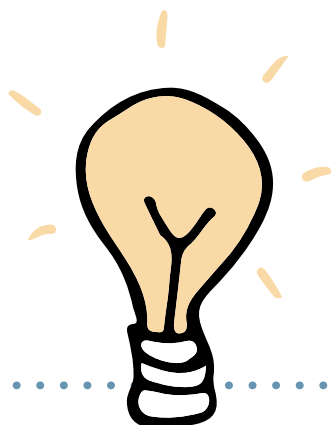
Meer info

Basistekst 'Uitgangspunten'

Extra info 'Meertalig Opvoeden: 7 gezinnen, 7 voorbeelden'

FEIT OF MYTHE?

Het is niet omdat een kind in een meertalige omgeving wordt opgevoed, dat het later sowieso al deze talen even vlot zal spreken.

FEIT

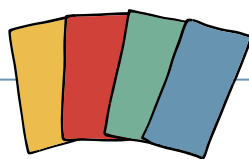
Het verschil tussen kinderen die eentalig en meertalig opgevoed worden, ligt niet zozeer in hoe de taalontwikkeling verloopt, maar veeleer in de talen die kinderen zullen horen en gebruiken. In Vlaanderen kan een onderscheid gemaakt worden naar:

- Kinderen die vanaf de geboorte enkel in het Nederlands worden opgevoed en dus thuis enkel Nederlands horen.
- Kinderen die vanaf de geboorte in een andere taal dan het Nederlands worden opgevoed, en dus thuis geen Nederlands horen.
- Kinderen die vanaf de geboorte gelijktijdig in meer dan één taal worden opgevoed, waaronder het Nederlands.
- Kinderen die vanaf de geboorte gelijktijdig in meer dan één taal worden opgevoed, maar niet het Nederlands, m.a.w. kinderen die dus thuis geen Nederlands horen.

De kinderen die thuis geen Nederlands horen, zullen in Vlaanderen het Nederlands verwerven op latere leeftijd, meestal wanneer ze naar de kinderopvang of kleuterschool gaan.

Waar het voor eentalige kinderen voor de hand ligt dat ze de taal zullen gebruiken die ze horen in hun omgeving, is dit niet altijd het geval voor meertalige kinderen. Er zijn niet altijd evenveel **spreekkansen** en **interactiemogelijkheden** in de verschillende talen. Hierdoor zal de spreekvaardigheid in de verschillende talen niet gelijk evolueren. Het is dus mogelijk dat kinderen die meertalig opgevoed worden, later één van die talen nog zelden zullen gebruiken.

Ook kan het zijn dat kinderen de taal wel begrijpen, maar ze niet durven of willen gebruiken, omdat ze aanvoelen dat hun taal niet wordt gewaardeerd in een bepaalde context.

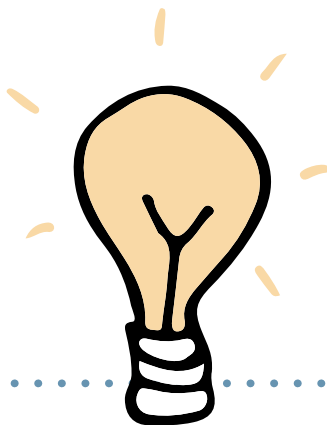
Meer info

Basistekst 'Uitgangspunten'

Extra info 'Meertalig Opvoeden: 7 gezinnen, 7 voorbeelden'

FEIT OF MYTHE?

Meertalige ouders in Vlaanderen voeden hun kind het best op in de taal die ze het best beheersen, ook al is dat niet het Nederlands.

FEIT

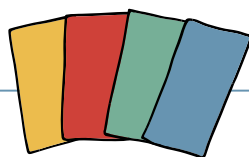
Veel ouders willen dat hun kinderen in staat zijn om meerdere talen te begrijpen en te spreken. Dit wordt ingegeven door allerlei factoren eigen aan de context van het gezin:

- De talen die thuis gesproken worden door de gezinsleden.
- De wensen en verwachtingen die ouders hebben ten aanzien van hun kinderen (bv. de wens dat de kinderen met de grootouders kunnen communiceren in de taal van de grootouders; de hoop dat hun kinderen mee kunnen op school; de kansen op een job later...).
- De talen waarmee de kinderen in contact komen buiten het gezin, zoals in de kinderopvang en op school.

Maar er is **niet één juiste weg** om kinderen meertalig op te voeden. Ouders kunnen zelf kiezen of ze opteren voor een bepaalde strategie. Dit hangt af van de talige context van het gezin. Besef ook dat niet alle gezinnen hier zomaar een vrije keuze in hebben.

Als opvangvoorziening is het vooral belangrijk om te weten dat er niet één 'juiste' weg is. Daarom gaan kinderbegeleiders vanuit een **vragende houding** meermaals het gesprek aan met meertalige gezinnen. Zo krijgen ze een goed zicht op de talige context van het gezin en op de specifieke vragen en verwachtingen die ouders hebben ten aanzien van taal. Het gaat om een **wederzijdse open dialoog** waarbij je luistert naar de gezinnen en samen op zoek gaat naar hoe jullie de meertalige opvoeding van het kind samen kunnen vormgeven.

OPGELET... Ouders voelen zich soms schuldig omdat ze onvoldoende Nederlands kunnen. Vol goede bedoelingen gaan ze dan een eerder 'gebrekkig' Nederlands spreken met hun kind. Het gaat vooral over veel praten met het kind en dat mag zeker in de talen van het hart, de talen waar ouders zich goed bij voelen. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van een goede thuistaal. Dat is belangrijk voor verschillende redenen. Denk aan: een stevige identiteitsontwikkeling, de band met de familie, en het vormt de basis om makkelijker andere talen aan te leren.

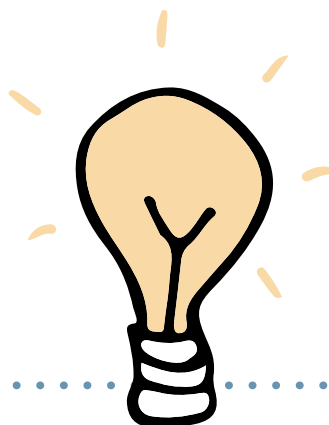

Meer info

Extra info 'Meertalig opvoeden';
'Meertalig Opvoeden: 7 gezinnen, 7 voorbeelden'

FEIT OF MYTHER?

In een meertalig gezin spreekt de ene ouder best steeds de ene taal met het kind, en de andere ouder de andere taal.

MYTHE

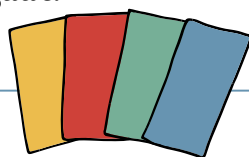
De één-ouder-één-taalmethode (wordt vaak OPOL genoemd: *One-Parent-One-Language*), waarbij de talen verdeeld worden tussen de ouders, is maar één van de verschillende strategieën die bestaan om kinderen op te voeden in een meertalig gezin.

Echter, de **OPOL**-methode is **niet zomaar geschikt voor alle gezinnen**.

Zo vermijden ouders best om hun kind in een taal aan te spreken waarin ze zich niet spontaan kunnen uiten. Taalgebruik met het kind moet immers natuurlijk aanvoelen en mag niet kunstmatig zijn. Het verdelen van de gesproken talen over de ouders is dus enkel zinvol als deze personen zich ook vlot kunnen uitdrukken in de gekozen taal.

Hoewel kinderen die met OPOL worden opgevoed relatief veel kans maken om later meerdere talen vlot te spreken, lukt dit niet altijd. Bij ongeveer een kwart van de kinderen lukt dat niet. Er bestaat namelijk een risico op verlies van één van beide talen, namelijk de taal die buiten het gezin het minst gesproken wordt. Bovendien is het heel moeilijk voor ouders om altijd en consequent OPOL toe te passen.

Kern is: er is niet één juiste strategie. Als kinderbegeleider vertrek je steeds vanuit een wederzijdse en open dialoog waarin je samen met de ouders op zoek gaat.

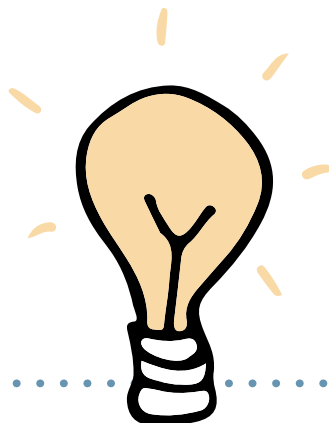

Meer info

Extra info 'Meertalig Opvoeden: 7 gezinnen, 7 voorbeelden'

FEIT OF MYTHE?

Meertalige kinderen die in één zin verschillende talen door elkaar gebruiken, zijn niet verward.

FEIT

Als je twee talen 'in je hoofd hebt', kan je altijd kiezen welke taal je spreekt. Maar soms combineren meertaligen hun talen in dezelfde zin of situatie. Ze maken bijvoorbeeld een zin met woorden uit beide talen, of ze passen grammaticale regels uit de ene taal toe op de andere.

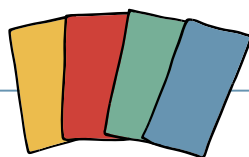
Dit heet *code-switching* of *code-mixing* en de meeste meertaligen doen dit. Het is perfect **normaal**. Onderzoek toont dat dit niet betekent dat kinderen verward zijn.

In tegenstelling tot kinderen die opgroeien met één taal, hebben meertalige kinderen een 2e (of 3e) taal van waaruit ze woorden kunnen lenen. Ze doen dit bijvoorbeeld wanneer ze bepaalde woorden in de ene taal beter kennen dan in de andere.

Hoewel het 'mixin' heet, gaat het niet zomaar over het willekeurig mengen van woorden van de ene taal in de andere. Het mixen volgt grammaticale regels en is niet iets 'gemakkelijks': het vergt heel wat taalkundige kennis. Dus, in plaats van verwarring, is dit mixen eigenlijk een teken van **talige competentie en creativiteit**.

OOK...

Het mixen gebeurt door meertalige kinderen en volwassenen bewust én onbewust. Wanneer volwassenen in gesprek met kinderen bewust verschillende talen gebruiken, spreken we van *translanguaging*.

Meer info

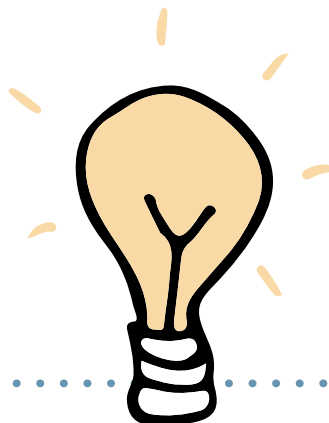
Extra info 'Mixer van talen in een meertalige opvoeding'

Filmpje *Een meertalige mengelmoes in je hoofd?*

FEIT OF MYTHE?

Meertalige kinderen
hebben een tragere
taalontwikkeling dan
eentalige kinderen.

MYTHER

De taalontwikkeling van een kind verloopt volgens verschillende fasen en begint al vóór de geboorte. De meeste kinderen starten rond de leeftijd van 6 maanden met brabbelen, zeggen hun eerste woordje rond hun 1e verjaardag en vormen kleine zinnen rond 2-3 jaar.

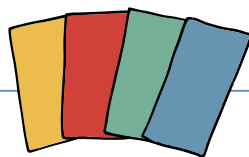
Kinderen die met meerdere talen opgroeien, hebben **niet méér tijd nodig** bij het doorlopen van de fasen. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die vanaf hun geboorte met twee talen worden opgevoed op hetzelfde moment gaan brabbelen en praten als kinderen die met één taal opgroeien. Ook verwerven zij taalregels op hetzelfde moment in hun ontwikkeling. Ze doen dit voor beide talen simultaan.

MAAR... Meertalige kinderen kennen in één taal vaak wat minder woorden, dan hun eenentalige leeftijdsgenoten. Maar tel je het aantal woorden in de verschillende talen samen, dan kennen ze evenveel of soms meer woorden.

Sommige woorden kennen meertalige kinderen beter in de ene dan in de andere taal. Sommige woorden worden in een bepaalde omgeving meer gebruikt.

OOK... Het bovenstaande geldt voor kinderen die vanaf de geboorte gelijktijdig in twee talen opgroeien. Kinderen die pas op latere leeftijd met een 2^e taal in aanraking komen, hebben natuurlijk extra tijd nodig om deze nieuwe taal te verwerven. Ze hebben namelijk al een bepaalde mate van taalontwikkeling in de 1^e taal doorgemaakt. De ontwikkeling van hun 2^e taal bouwt voort op de kennis van de 1^e taal.

Volwassenen mogen zich niet blindstaren op de precieze leeftijden en fasen in de taalontwikkeling van beide talen. Elk kind volgt immers een **eigen ritme**.

Meer info

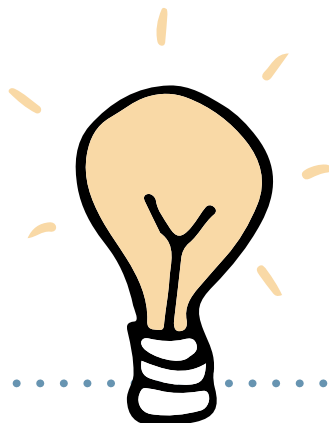
Filmpjes *Meertalig Opgroeien*;

Een meertalige mengelmoes in je hoofd?

Hebben tweetalige kinderen een taalachterstand?

FEIT OF MYTHE?

Voor een baby is
het moeilijker om
twee talen tegelijk te
verwerven dan één taal.

MYTHE

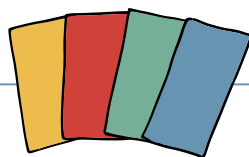
Onderzoek laat zien dat kinderen reeds vanaf heel jonge leeftijd prima **2 of meer talen kunnen leren**. Het brein van een baby is immers even goed in staat om 2 talen te leren of als 1 taal te leren.

Meer zelfs, uit recent hersenonderzoek blijkt dat baby's de vaardigheid hebben om alle klanken van alle talen van elkaar te onderscheiden. Rond de leeftijd van 10-11 maanden neemt deze vaardigheid af en geraken kinderen 'gespecialiseerd' in de taal of talen die ze dagelijks horen.

Kinderen die vanaf de geboorte gelijktijdig voldoende en kwalitatieve input van 2 of meer talen krijgen, ondervinden hier dus geen probleem van en groeien in die verschillende talen op. In sommige gevallen hebben deze kinderen dus twee '1^e' talen, twee thustalen.

De talige omgeving waarin het kind opgroeit, is bepalend! Een kind groeit op in de talen die het nodig heeft om in verschillende contexten te kunnen functioneren. Zelfs als dat betekent dat in die omgeving bijvoorbeeld 3 talen nodig zijn.

Verder blijkt uit onderzoek dat ook kinderen met een taalontwikkelingsstoornis of kinderen met het Syndroom van Down een harmonieuze meertalige ontwikkeling kunnen beleven.

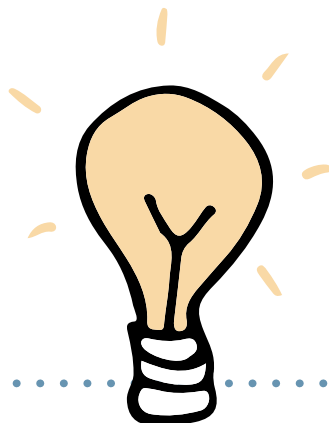

Meer info

Filmpjes *Meertalig Opgroeien;*
Een meertalige mengelmoes in je hoofd?

FEIT OF MYTHE?

Om jonge kinderen met een andere thuistaal Nederlands aan te leren, spreek je in de opvang best alleen Nederlands met hen.

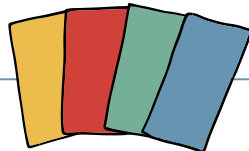
MYTHER

Aandacht voor Nederlands en aandacht voor thuistalen gaan hand in hand. Om op te groeien in onze samenleving is het noodzakelijk een goede Nederlandstalige basis te hebben. Maar dat betekent niet dat de thuistalen overboord gegooid moeten worden.

Het *Pedagogisch Raamwerk* stelt: "Steeds meer kinderen groeien op in meertalige omgevingen en hebben een of meer thuistalen die verschillen van de taal in de kinderopvang. Kinderen krijgen in de kinderopvang alle kansen om te spelen, te luisteren, te genieten van de verscheidenheid aan talen en uitdrukkingsvormen. Ze ervaren respect voor diverse thuistalen van kinderen en meertaligheid wordt gewaardeerd."

Aandacht voor de thuistalen van kinderen is niet alleen gunstig in functie van het leerproces van kinderen, het heeft ook een positieve invloed op het welbevinden, het zelfvertrouwen en de identiteitsvorming van het kind. Dat geldt zeker voor kinderen die opgroeien in gezinscontexten waar een andere thuistaal wordt gesproken. Je eerste ontwikkelde taal is immers de taal waarin je je het meest thuis voelt en die het nauwst verbonden is met je cultuur en familiale achtergrond.

In de opvang dient er dus een **positief klimaat** te worden gecreëerd ten aanzien van meertalige kinderen en het gebruik van thuistaal. Naast bijvoorbeeld toelaten dat kinderen woordjes uit hun thuistaal mogen gebruiken, kan de thuistaal van kinderen ook bewust ingezet worden om de betrokkenheid, het welbevinden en de ontwikkeling in verschillende talen van kinderen te ondersteunen. Uit onderzoek blijkt dat daar alleen maar **voordelen** aan verbonden zijn.

Meer info

Basistekst 'Uitgangspunten'

Filmpjes *Meertalig Opgroeien; Een meertalige mengelmoes in je hoofd?*;

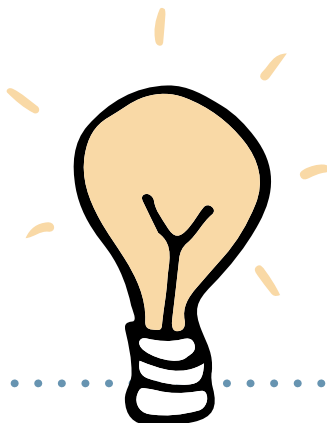
Extra info 'Meertalig Opvoeden: 7 gezinnen, 7 voorbeelden';

dvd *Het Verhaal van Taal*;

Extra: in de Brusselse beleidsnota (2019-2024) wordt meertaligheid zelfs gestimuleerd.

FEIT OF MYTHE?

Een kinderbegeleider
die één van de
aanwezige thuishalen
van de gezinnen deelt,
mag deze gebruiken in
de opvang.

FEIT

De meertalige realiteit in de samenleving maakt dat de thuissituaties van de kinderen die naar de opvang komen heel erg variëren. Heel wat gezinnen zijn uitsluitend Nederlandstalig, maar in veel gezinnen wordt naast het Nederlands ook één of meerdere andere talen gesproken. En in sommige gezinnen komt de Nederlandse taal helemaal niet voor. Hoewel dit niet altijd bewuste keuzes zijn van ouders, heeft dit natuurlijk een invloed op de aanwezige talige diversiteit in de opvang.

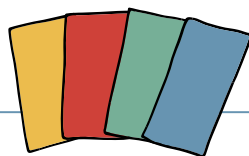
Als een kinderbegeleider één van de thuishalen van de gezinnen kent of deelt, heeft dat alleen maar voordelen. Zo voelen meertalige gezinnen zich gemakkelijker **(h)erkend** wanneer de kinderbegeleiders af en toe iets in de thuistaal verduidelijken. Ook zijn ouders die het Nederlands niet machtig zijn dan **beter geïnformeerd** en meer betrokken. Naar kinderen toe kan het gebruik van thuistaal bevorderlijk zijn voor het welbevinden en de betrokkenheid van het kind in de dagelijkse routine.

Een kinderbegeleider die de thuistaal van het kind bewust inzet als pedagogische strategie doet aan *translanguaging*. Zij/hij gebruikt dan het Nederlands in combinatie met de thuistaal om het welbevinden, de betrokkenheid en de taalontwikkeling in verschillende talen te ondersteunen. Uit onderzoek blijkt dat deze strategie geen nadelen heeft voor de taalontwikkeling in het Nederlands, zolang er ook een kwalitatief taalaanbod is in het Nederlands met **geïndividualiseerde en rijke interacties**.

Aandacht voor Nederlands en aandacht voor thuishalen gaan hand in hand.

Ook meertalige ouders zelf spelen een belangrijke rol in het binnenbrengen van de thuishalen in de opvang. Ze zijn immers de eerste partner in het vormgeven aan de meertalige opvoeding van het kind. Daarom dient er met hen verkend te worden hoe ze omgaan met verschillende talen binnen het gezin en wat hun vragen en verwachtingen zijn ten aanzien van de meertaligheid van het kind. Daarnaast kunnen zij ook betrokken worden bij allerlei talige activiteiten zoals voorlezen, uitstappen, knutsel- en spelactiviteiten ... om de meertalige diversiteit zichtbaar een plek te geven binnen de opvang.

SAMEN... *Translanguaging* kan je niet alleen doen. Professioneel handelen ten aanzien van meertaligheid vertrekt altijd vanuit een doorleefd en **gedeeld talenbeleid ten aanzien van kinderen, ouders en collega's**.

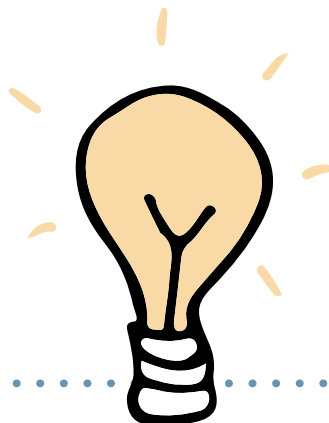

Meer info

Basistekst 'Uitgangspunten'; Filmpjes *Meertalig Opgroeien*; *Een meertalige mengelmoes in je hoofd?*; Extra info 'Meertalig Opvoeden: 7 gezinnen, 7 voorbeelden'; dvd *Het Verhaal van Taal*; Extra: in de Brusselse beleidsnota (2019-2024) wordt meertaligheid zelfs gestimuleerd.

FEIT OF MYTHER?

Als een peuter een nieuwe taal leert in de opvang, bouwt hij verder op de kennis die hij heeft in andere talen.

FEIT

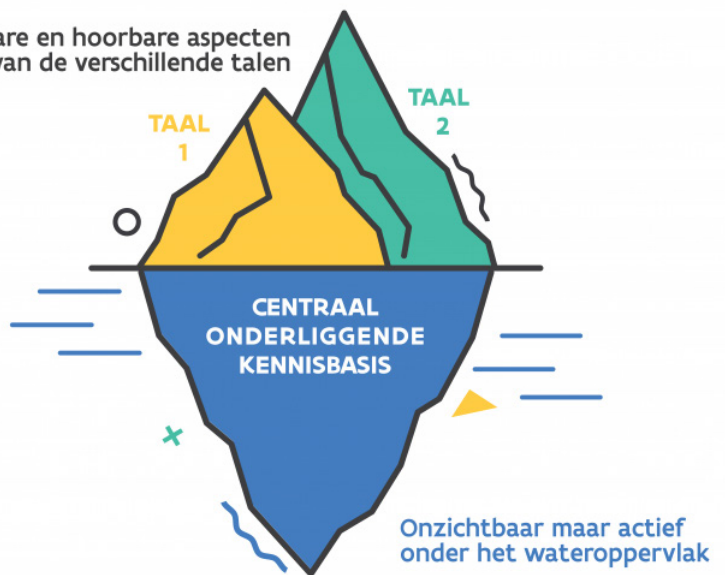
Het aanleren van een nieuwe taal bouwt verder op de fundamenteën van de 1^e taal die je hebt geleerd. Door onbewuste ervaringen met taalregels in de 1^e taal, kan je sneller een 2^e taal aanleren. De input van de talen die je leert, komt immers terecht in een **gemeenschappelijk 'kennisreservoir'** waaruit je kan putten. Dat geldt zowel voor kinderen die van bij de geboorte simultaan met 2 of meer talen opgroeien, als voor kinderen die pas later een 2^e, nieuwe, taal aanleren.

Hoewel zij voor elke taal een 'taalsysteem' in hun hoofd hebben, zijn die taalsystemen niet volledig van elkaar gescheiden. Ze overlappen elkaar en laten het kind toe om te putten uit het gemeenschappelijke kennisreservoir.

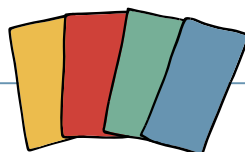
Voor kinderen die op jonge leeftijd een 2^e taal aanleren geldt dat hoe sterker de 1^e taal is, hoe gemakkelijker zij de 2^e taal zullen leren.

Dit vormt een belangrijke motivatie om de thuistaal toe te laten in de kinderopvang en ouders te ondersteunen een kwaliteitsvol taalaanbod te geven in de thuistaal. Het zorgt voor een opstap om tot leren te komen, omdat kinderen gebruik kunnen maken van een grotere hoeveelheid onderliggende kennis.

Zichtbare en hoorbare aspecten van de verschillende talen

Cummins' (1986) ijsbergmodel (<https://www.brusselvoltaal.be>)

Meer info

Basistekst 'Uitgangspunten'

Filmpjes *Meertalig opvoeden*;

Een meertalige mengelmoes in je hoofd?

FEIT OF MYTHE?

